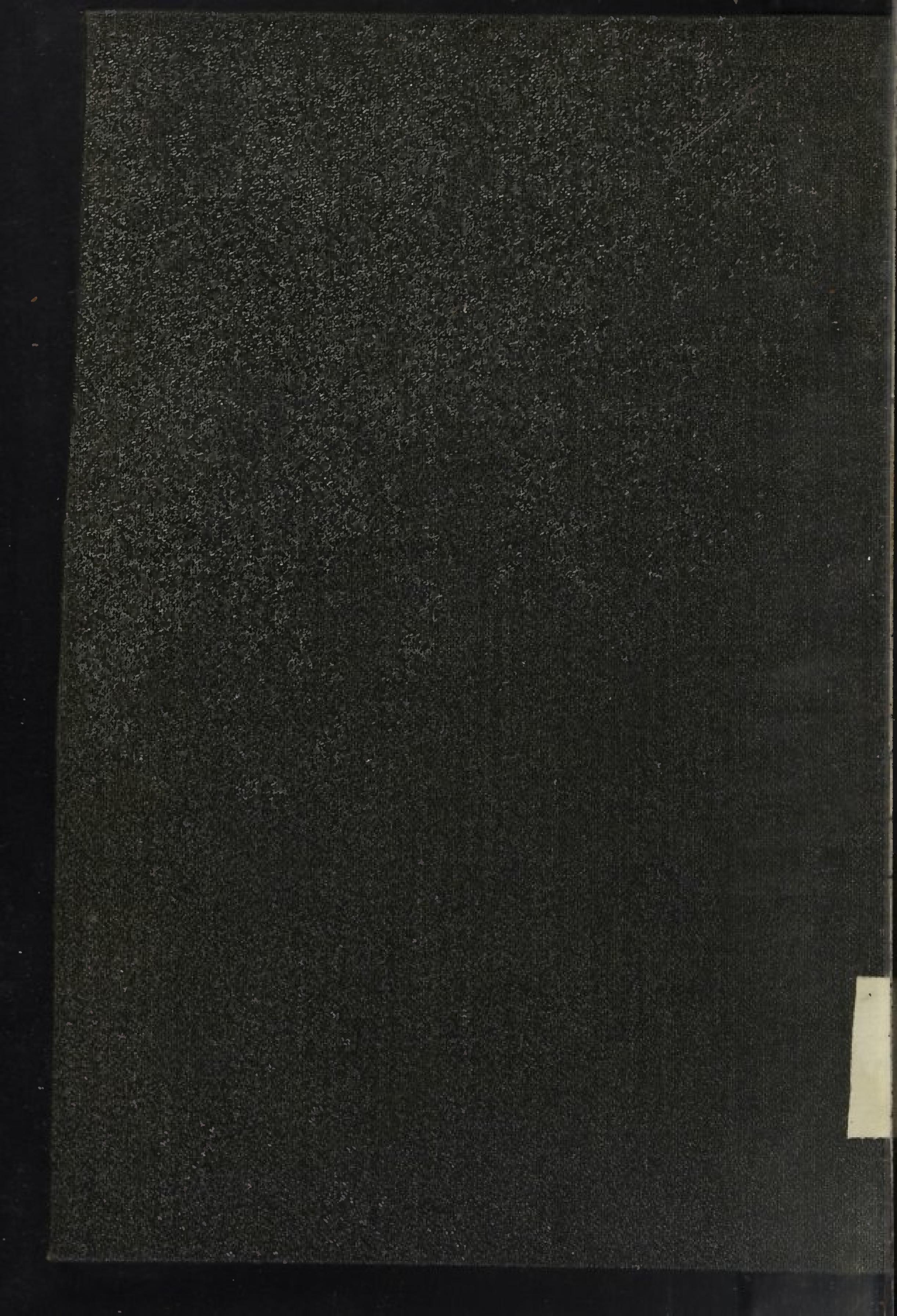

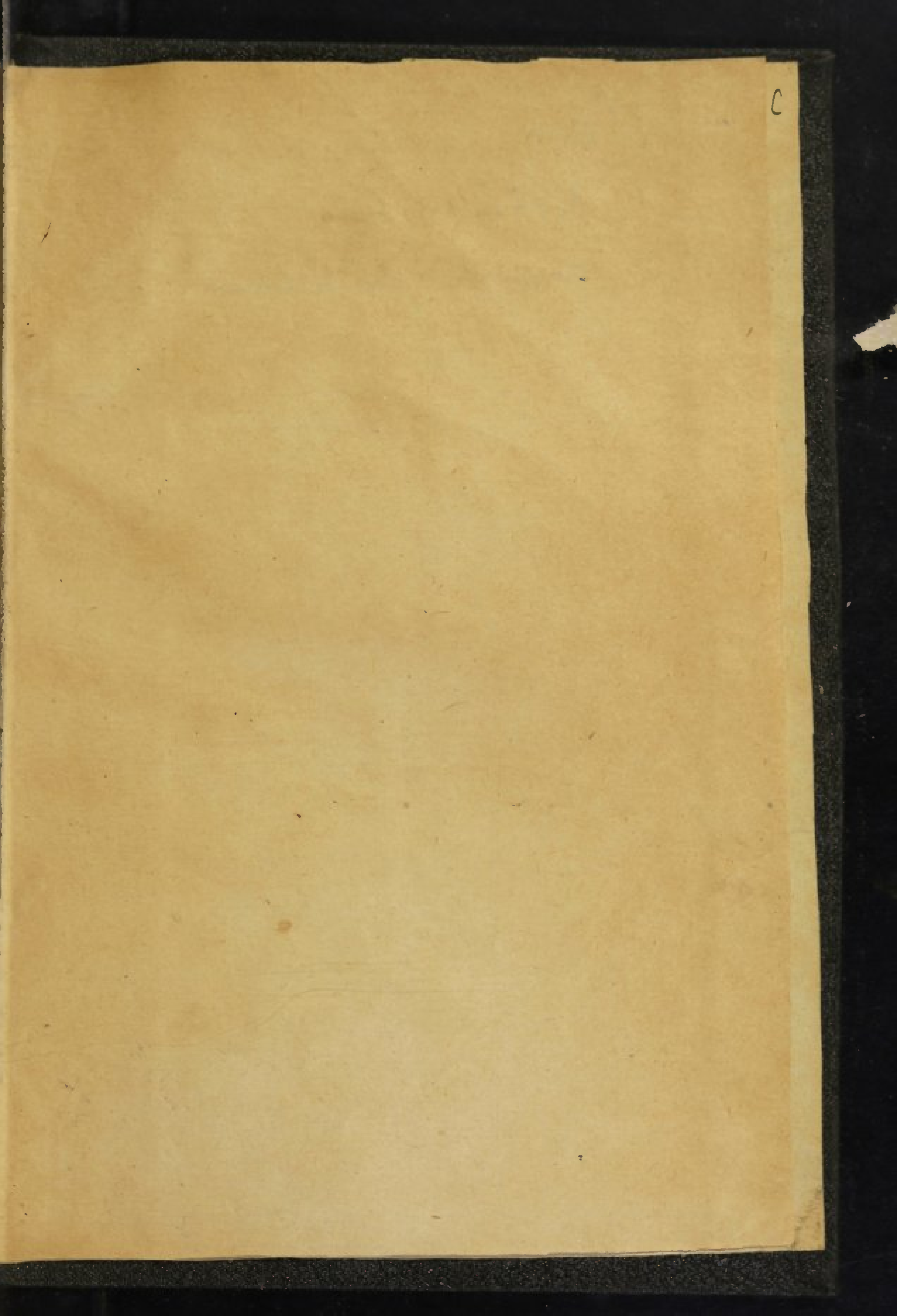
MS BW
IVANOW
0112

C

001618157

112

Niṣābu'ṣ-ṣibyān
(verif. Ar. & Pers. dictionary).

112

باقتاح

برکت استاد

رب یسر بسم الله الرحمن الرحیم وتمم بالخیر

الحمد لله رب العالمین والعاقبة للمتقین والصلوة والسلام علی رسوله محمد واله واصحابه اجمعین

فرد همی گوید ابونصر فراهی ۵۵ نصابم را بجوان کز علم خواهی

حسد حافده و حقد حاسده ما حرک السمال لحل الدقیق و حرک السمال

لحل الدقیق که صبیان را پیش از العلم لغت عربیت می افتد با اشعار

فارسی و چون چوش ایدان شعر مر قطعهای موزون را غرض از تعلیم

لغت کلید همه علم هاست پس قدری ازان بنظم کردم تا الی نکلف

یاد گیرند مر هر هنری را از علوم میان این قطعها در ادردم تا نوشتن

نصاب الصبیان

وخواندن این نسخه هر کس را رغبت افتد و چون این مجموع دو مت
مت و بیت آمد انرا نصاب الصبیان نام کردم بالله التوفیق

به بحر تقارب تقرب نمائی — بدین وزن میزان طبع ازمائی

فعولن فعولن فعولن فعول — القطعة الاولی

خو کفی بگوای سه دلبر بای

اله است والله رحمان خدای

دلیلست و هادی تو گوره نمای

محمد ستوده متین استوار

بقرآن ثنا گفت و برا خدای

صحاب و ابد یاران و آل نبی

که اسلام و ایمان را بنای

بشیر است منذر محمد رسول

خلیفه چهار است ای نیک رای

ابوبکر و عمر ایشان یاران دین | چو عثمان و حیدر بیار اسرای

۱ ۲ | ۳ ۴

سیما آسمان ارض و غبرا زمین | محل و مکان و مجالست جای

ع ف ع ع ف | ع ع ع ف

سعیر دوزخ دیار الیس و بیت | که جنت بهشت آخرت آن سرای

ع ف ع ف | ع ف ع ف

ره پیش قفا بهره وجه روی | مخذ ران عقب پاشنه رجل پای

ع ف ع ف ع ف | ع ف ع ف ع ف

شفت لب لسان هم زبان فم دهان | ید و چاره دست و حلقوم نای

ع ف ع ف ع ف | ع ع ف ع ف

قمیص است و نعل است و سرج زین | بفقر است و حرص حسد و دای

ع ف ع ع ف | ع ف ع ف

رجل مرد و امراه زن و روح جفت | غنی مالدار است مسکین گدای

ع ف ع ف ع ف | ع ف ع ف

منا

بکلم بیاموز اعلم بدان
ع ا ع ب

تکلم سخن گو تکرم بخشش ده
ع ا غ ب

گران عود ربط ثلم سرد د
ب ع ع غ ب

ملالت کار سرد عذب آب خوش
ع ب غ ب

هدار استی کذب شد دروغ
ع ب ع غ ب

عقرنی دیقم جوهر ماست شیر
ع ع ا ع ب

بلوکوره راشهرداران شهر ماه
غ ع ب ع ب

تصرم رافرورد بر فزایی
ع ا غ ب

ترحم ببخشای اسحق لسانی
ع ا ع ب

دبی صبح حبک است در ربائی
ع ب غ ب

خوسوع حسمه خاه است ولائی
ع ب غ ب

عفیف و حصور دورع پارسائی
ع غ ع ب

صرعمه عزمه چه اندیشه رای
ع ع ب

دکرد تیر را طاق دان طاق مای
ع ب ع ب

بمن

یمن چه بهار بهار د[illegible] شتنی
ع ب ع ب

تو را است لی بود دین و ای
ع ب ع ب

چیون سو ر چسم و بلند آسد
ع ب ع ب

بود بود عی المعی اسر رای
ع ع ب

حقیقی و جد برد ممین دجری
ع ع ع ع

سه ادارا که داد حل درای
ب ع ب ع ب

اللطیفة الثانی فی البحر المجتث

ربی لکس جانها چو سرداران
رخ تو بر حلك دلبری مه تابان

~~مفاعلن فعلات~~

مفاعلن فعلات مفاعلن فعلات

بگوی مجتث این بحر را چو خوش خوان

صبا دلورد سناره وسی ای حه کران
ع ع غ ب ع ب

می جعف جوان و سنگ ثقل کران
ع ب ع ب ع ب ع ب

ذهب رراست جد سدابن وحاص ارزر
ع ب ع ع ب

لعل مسم رجاح اکله معدن کان
ع ب ع ب ع ب

نجابت دُر صوفی بس دیده دی انکلیسه سرب

غ غ اب ب ع ب

جرار سیف و حسام است و غضنفر ما

ع ع ع ع ع ع

غضب بی بله جوش است و دریغ

ع ب ع ب ع ب

عجاج و لمع و حسام و ساده بیح عیار

ع ع ع ع ع ع

حشاسه با قی جان و عواصه راه دادر

ع ب ع ب

~~صم ... الان~~

یعوت و لسه لعوف و لعل و دعوی

ع ع ع ع ع

حلبت لور عالی کران حبص ایلان

ع ب ع ب غ ب

مجن جبه سکر سهم میر د قوس کمان

ع ع ب ع ا ع ب

دهن کمند دلی لعل معلم بکان

ع ب ع ع ب

کلوم حسکلی موت مرک دره ایوان

ع ب ع ب ع ب

قراضه ریزه ریح سود حسر زیان

ع ب ع ب ع ب

سواع دلات و مالسنه مهای مان

ع ع ع ت

٤

صنم نیست دل مصیبت الندمی کدار سنکن

غ ف غ ف

دهن یب دی سی لب ببرشل حالت

غ ف غ ف ع ف

چو عود دشارد بالت دیلت باد بیر

غ ع ع ع ف

اهل دل جاشنه دجسو اسران حوال

غ ع ع ف

العطو الی ... فی البحر الرمل

بعد خوشتنبد است ازبحر های لحر ... العاشق

نص منس باسد طعهار اسوی اس لطمس ستنق

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

بعد شاد باش ای معجز اهل خراسان عراق

حسد کردن صبد رسته زکنه الوداع

غ ف ع ف غ ف غ

یوسف جامه زرق روری را دلوسله بادر

غ ف ع ف غ ف ع

عرش سقف دلت جابه کحل ...

غ ف غ ف غ ف غ

حسن خوبی منح رسجابی خوسکت طبیر

غ ف ع ف ع ف ع

دبت میرحان رسید کرکد شمع لحسن زده فاشرش

غ ع ع ف ع ف ع

حبه یلد حوت ماهی طیر مرغ کس بر (ورل)

غ ف ع ف غ ف ع

بقی معرد سحم سه دادن کوس واطردس کر

ع ف ع ف ع ف ع ف

عط اخشم دصحک خنده حکه خارش لعسکر

ع ف ع ف ع ف ع

سام سرد عسجد زر عقیان عین دالهرار

ع ع ع ع ع ف

روح شوی ذرد چه زن عرنات (محل بر)

غ ف ع ف ع ف ع

معراکه یلدز اند معران جای کدر

غ ف ع ف

اجل هیچ دفرخ شناخ هدر بحم دطف

ع ف ع ف ع ف ع

عین چشم ذالف بنی جا خار دستور یوی

غ ف غ ف ع ف ع

هدن صلح دحرب جنک لوم رو دلیا ست

غ ف ع ف ع ف ع

سارق دشمش دد کا دلوح سبعا فنا

غ ع ع ع ع ف

بنک صحبت مالبه بوسه مهرکان حسن دد ست

ع ف غ ف ع ف ع ف

سط ساطی عدده وحبه عقه ساحل (کنار)

غ غ ع ع ع غ ف

حط لندم دحبه ارزن حببان لحم کو ست

غ ف ع ف ع ف ع

لحه دوا باد کم لحد دریا معر کست

فی

قیل مل دلش تشنه طلبی د جامه اسود چیر
غ ف غ ف غ ف

الطیاره ابره دان د الطابه استر
غ ف غ ف
فی المحبت معمی زکرده

قد بود در چمن حسن سرد خوش رفتار ۞

به بحر محبت این قطعه را کش تکرار

جو دل دامن جامه است دستکه بیدار
ع ف ع ف

قلیل بد رود برد بسمر ایدک د حساب شمار
ع ع ع ف ع ف

عماد ساز ره د سرای ل ربام چهار
ع ف ع ف ع

بر جامه ستم برده رقعه پاره رنگین
ع ف غ ف غ ف غ ف
القطعه الرابعه

زهی طراوت روی تو گل بهار ۞

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

ورش جبر دلم استیس دستار
ع ف ع ا ف ع ف

کسیر بجد دو افزیمام نا فص کم
ع ف ع غ ف ع ف ا

قطاب حبیب سرا دل ارا رحف مورده
ع ف غ ف ع ف

چنانکه بحرکه دڭز نهر و حصن حصار
ع ت ع ت

خیاط درزی مخیط سوزن چو خرز سم فار
ع ع ت ع ع ت

شفیق دادر رد و رفیق صاحب یار
ع ت ع ع ع ت

سعر جل ابی دلقاج سبیل یابان انار
ع ف ع ت ع

حو ثلاث و خمس سته بیج ار بعض چهار
ع ٥ ع ٣ ع ٥ ت

شش ست و هشت و کر هشت حو الف ابرار
ت ٣ ت ٨ ت ٩ ع

مدینه و بلده و مصر شهر سیور لص
ع ع ع ت ع

صحیفه نامه قلم خامه دان و سکین کارد
ع ف ع ف ع ف

بیت عامل و عمرو علی غافل کول
ع ت ت ع ت

حدیقه باغ و جنت جوش و جوج سعالو
ع ت ع ت ع ت

احد یکی عشر ده مات صد ابادد
ع ١ ف ١٠ ع ١٠٠ ف ع ت

ذلک ستة و سبعة و ثمانیة تسعة
ع ٦ ع ٧ ع ٨ ع ٩ ع

حومست عشرین وان الجدار اش بلیسن بیسی ٢٠
ت ٢ ع ع ٢ ت

جوار لعین جهل و بحبس لو حمیین دار

ع ٨ ب ب ٥٠ ع

دکر بمار من سمعس دو جل لو دبدار

غ ٠ ٩٠ ع ٨ ب ٩٠

کمی دلا در مارس سوار صد سکار

غ ب ع ب غ ب

جو کحل جبر باد صاد لوث و لب جار

ع ب ع ب ع ب

خراب فصل خزان ربیع فصل بهار

ع ب ع ب

غ ب ع ب

جو سمعت سیتن بقباد بار سعکر بت

٦٠ ب غ ب ع

عقار قهوه دراح دمدام و قرقف می

ع ع ع ع ع ن

عرب بدات وصو بر جلاف باند دید

ع ت غ غ ب

عقور کلب کرده جیل مرده دسربی

ع ب غ ب

درق جو رک در حبت غصن شاخ درخت

ع ب غ ب

حو طلح و حمط در حسان خار یا میوه

غ ع ب

حوائی سوره کرد بسوی جای در سکره کنار

ع غ ف غ ف ع

دلول رام دس حقه دلوط سدار

غ ف غ ف غ ف

رمرام برده مارک عمامه دان دستار

ع ف ع ف

کناس دان دحای اهوی کفتار

غ غ ا ف

علقه لو برده دسوار جبرده سخوار

غ ف ع ع ف

سدبده دسر دسمد ارحبار

کرحص سسه دربس سوحلس ری بجرم

غ ف غ ف غ ف

عوان دبت کالم عردب سوبرد دست

ع غ ف غ ف

مراج حای ستر مرلص داس اجای عنم

غ ف غ ف

غ ف ع غ ف

این هیج درجهد

۱ ۲ ۳

بصا محنت کرمن خود بیک دیگر

غ ف

تمالعس

مهر در صدف خاطر ای هنر پرور

فی البحر المجتث مثمن زکره

مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

قریب ورکن دو چشم است جولس دال سر

ع ع ع ب ع ب

زچشم دراست ربدان لود حسن داباد

ع ع ب ع ب

رکیب باک دو حی مهمان حی ان

ع ب ع ب ع ب

عکس دعا مارا د جاهل الستن

ع ع ب ع ب

بعالقست کرفتن کنار بحر کیا

ع ب ع ب

القطع الی سر

ربحر محبت دلکش سمهای کهر

بحوان بعددی این قطعه نقاب زر نهر

دلبند طفل بچه ام والده مادر

ع ع ب ع ع ب

صایک صهر حسر دالد ایسید

ع ب ع ع ب

جلی بدبدبی دسهول بعمسر

ع ب ع ع ب

بجره کاه کشان جطا استوار محور

ع ب ع ع ع

ملک و یسمه و ملک خرج ترکی حس ششی

ع ف ع ف ف

ملق سنبده سقو دستی اولب

ع ف ع ف

حمل نیزه بلور دلور کاد عجل بحس

ع ف ع ع ف غ ف

بعد دور در السن امام بس دسط

غ ف ع ف غ ف غ

علاث سندان قطعس یلک معجم

ع ف غ ف ع ف

سیوادستی بر کمن جوبای جلجال

غ ف غ ف

بدی کشتن ها بی دو کم احصر اس

غ ف ع ف اع ف

شهاب دکوک لب دوری ی دکحم اجه حبر

ع غ غ غ ف

رسه وصنر ن مست این دال دحبر

ع ف غ غ ف

براره زنده رطحال دکید ستر حلکر

غ ف غ غ ف ف

میانه وسط میان بحب بر فرق

ف غ ف غ ف غ ف

ددوم بحب بسه مصلق داس بس

ع غ ف غ ف غ ف

وساج عقد حماین رعات باج اسر

ع ع ف غ غ ف

لقیقی

بعض اول بال اجر او اخر است دگر

ع ف ع ع ع ف

نصف مجو حار است سعه سحر

ع ف ع ف

فراب عدت عتت اصل مو اکبر

ع ع ع ع ف

رباده محجه ارکست رباد خاکستر

ف ع ف ع ف

ادام نان خورش قند سکر است سکر

ع ف ع ع ف

عنان دوال دی وسط لطاق کمر

ع ف ع ع ف

سنتو دسته دحداد اهنگر

ع ف ع ع ف

مقص کریه دلمق فیادر بطار گو

ع ف ع ف ع ف

اجاج تلخ دلقه دیمره است ناله سور

ع ف ع ف ع ف

بساره حدر لوو مارح دره دوار کهت

ع ف ع ع ع

عجن خمیر دبیق ارد نخاله سبوس

ع ف ع ف ع ف

حرام تنگ لعر باردم رلجام لگام

ع ع ف ع ف

رکاز دکنز گنج دکنج ضرمی خراف

ع ع ف ع ف

ای بکه جسم جنت از رسمی دل تعلم بود

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

فرح دفرد حسب جوره مصر کحم مرع جود
ع ع ب ع ب ب

اصفر دمارمع حه ربوا ست احمر د ما سرح
ع ع ب ع ع

خندان و صحر د حجر جه حلمد د حلمود سنگ
ع ع ع ع ع ب

جود فیل و خود بحسن جود مکی حرده
ع ب ع ب ع ب ع ب

عین در رها بانش کحن در اهنا
ع ب ع ب

القطعة السادسة فی ارکان فرد مکی کرده

بزر بالم مست حرد کز لب گلفشو بسنود

جو بد السکی که امی محجر زبل سبد کوی ردد

جون بعت الکور دمن الحسر کمسری اخردد
ع ب ع ب ع ب

مبت احمر سبرد اصحر رد شن دار زلبود
ع ب ع ب ع ب ع
۱۱۱

ببت حصا بسکر برده باد داد ای اب ردد
ع ب ع ع ب ع ب

و عطا مسادی در کجنب سد و بجان ۳ دررود
ع ع ع ب ب ب ب

بحون

لعه

۹

جون عنادوان بی بناری رعد جواکی سیر ورد

ع ب

نوم سپیر صحلان کسمر جون جمص لحود

ع ب ع ب ع ب

ددد

ددو دوح لحاسس ا ددحان لحوم

ع ب ع ع ع ع

جو دل ربه یده عشاق به کسدا نک

مفاعلن معلاس مفاعلن معلات

سعال سره سه عب سالرب دربک

ع ب ع ب ع ب

بلال بالوسب د مره د سر ا

ع ب ع ب ع

طبر دانه جی زنده دلسش دسالسی

ع ب ع ب ع ب

ادبه حطمه وان دجهم ددرح دعشاق کم

ع ع ب ع ب

القطعة السالمة المحب ددمعنی کره

به نحر محبت حوان غرل اشعمبو جنک

بکوی باشود ب علم دداش ددربک

دصیر کوبه دد اسع فراح در ضبق بنک

ع ب ع ب ع ب

سماع از بر صبح چه شکوفه رنگ

اسل دا قطع شد سبب دان اعرج لنگ

دلش خوار د عرار حمید اهنگ

چو فهید دب مرلو ردان در حریس ملک

دلی حمامه دگرگی کبوتر است کلنگ

حبابکه لعان ساح اژدها نهنگ

سر لحه بجو خبه گمان مقامله جنگ

اسح سکسه سر در لحبه لس داوع گل

فقاهه داش دکامی لسند قطع مشتر

مسل لسته دعظم اسنحوان صع کعار

غواب راع هرار است عجید لکس

مصب بی آمد در ما کرد را عجزد

جانید و عص در مست ند نع مارد لو

ایا عازم عرصه سنگ چو رسیده باد

گر بر در لفارب شود اشتباه

فعولن فعولن فعولن فعو ل

بحران جو دریست بحر ره صبحگاه

ثمر میوه حب و اهه رطب بر گاه

طریق در سبیل و صراط است راه

عرض جو اسمه طارد و مالد آس

نوش ما کهن دان با سنه باده

صبی کودک و شیخ خواجه نفس

دم و صلکر جیش است عسکر سپاه

غدو ما بامداد است و بام

عشا وقت خفتن فلق صبحگاه

دلو است دعا لرت دیشکلت دلو

عدد اسم علی سند فرداد دی

حمی حجر دلب است دنیه خرد

حطب هیزم است و حرام و حصب

بمناص و سفر جای بگریختن ها

بحکم دادر و محکمه جایی . اد

ذهاب و مجی رفتن و آمدن

ربی حب بهر دیلست است چاه

خواهص سفید است داهو د سیاه

خطا جرم و ذنب و عصیان گناه

ورد ربه عشب و کلا دان گیاه

ملاد و معاد است ملجا پناه

دلی ملمه مجوس شاهد کوه

سیاحت بکس سیاحت سیاه

السوق

زشوق رخت لاله را داغ در دل

ز رشک قدت سرو را پای در گل
فعولن فعولن فعولن فعول

اعاریب ازین وزن کردند حاصل
مراتب در عالم دهری احاطت کل

وطن جاتکه کرم زر ربع منزل
ده است اندر زنا حقین هر یکی را

مرتبت یاست ردش نه شکل
محلی سهلی سبلی دنا لی

چو مرباح دعاطف حطی دموبل
لطیم دسکت است حاخت دعری جوی

مواد ست در فلک دحیان دحسادل
بدان ده دودی نگر لوا لحاق سکین

امام بدی محودسی فراهی

القطعه العاشره فی البحر الخفیف

درین اوصاف مثنوی لطیف

کل شی من الظریف ظریف

این گوگفت چون ام داد ما

بچن و نا اسا دانا ما

یکی هست واسو ر و دیگر جنه یشکل

در اسمای اسپان بلقب شکل

خوش است از بحرها بحر خفیف

فاعلاتن مفاعلن فعلن

من وعن از الی اد حیی ۰۰۰۱

نی در ست و علی از دگم حسد

ان و گو کر میی اکی . ولا به

انجا

اعا بحو حسما بیه جا

ایهم دگر سم سمادودا ایمرد
اسـ لواب زن دبی بها

چون اما اسپی ذابی من
ماحه وحشت من که دفع با

دبی دبدی دیده این زن
مرد راداد دست یا ببو ا

ملک ان زن خود الکت المرد
لم الحاد سابها انحنا ها

وبس دمیل بس لعدس
ل حردبی مرا البا با را

صبه بکومه کن دیع دور زمان
لم دلماسه دهبلم سا

عبر حر وطاهر کرا الصفا سر

بم بسبه دمیده آنکه بار

زهی سای لو حوبان نهاده روی بیار

قدچو سرو تو عشاق را است عمر دار

مفاعلین معلاتن مفاعلین فعلات

نکوی محبت و حوسحوان لو در معام محار

رحا ابید دکر است و سوع حل دحوار

ردای دلصف عدل د صوش درس ادار

حصص د عابر عور است و سحول و د ببد نشست

لعاع ر لود دلبت د بحد دبرصه قرار

طعام خور دلی د فخل تر بت و بلح نمک

اندر کریح دمترق نشو رما ملولا فار

قیفده

قصیده که بحر مسمط است از معزی

محیص دو ع دلبر نشیر و کره کشتر
حدید ماه و تمیمن وره وطمیل درار

سپید دو رکمان سه فید دخل سرکه
کراع ناجه حسن لصل سیر و سبار

الوالملیح حلکاذک دست راست غربام
رعف گرده دیدا ست و امد آعار

قطع دان رمه حدی و عیاق ر عاله
چون نگر اسب و چون صعوه چرخ و بازی و بار

صعر حور دد خباری محلک خنک
حاکه معر بهد صان مس دمس نهاد

سه مسه دلعه است چون صلاه نمار
حدید هر مس هه فسان معطع کار

بکر بی هیئت و صوابد سمت و بیش غم

جهان دماغ دیدان سبل و سحر بار

خمر و دیگر چه اندیشه سرد بخوار زار

سازد ز بحر رمل بار دیگر سیر و مقام

ما همچو بلبل بعد از آن بی قطع رجوان صبح و شام

مهر است نیست دو صد سی جسر در ناسم نام

جست پهلو چار بنا ز یکسان سطح بام

عطاس عطیه عحف لا تشربی جام خود

علامه علی و چهره اسکاره بود

ای قدت سرو خرامان وی رخت ماه تمام

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

فرم و عطر لف و خلاخل سنبلش راش تمام

عقوه ساخت ام کار و قول اکفل و دعوی کرد

لون

بوس کنکر بح لوبیا دعجم دعس مبع
نوم خواب سبنی ببین بعد دوری خطوه گام

زبده مسکه و من ترنگبین قطن پنبه صوف پشم
کور کوره قصعه کاسه قدر دیگ و کاس جام

لقم سلعم لقل تیره زرنج کشت نعل
کدس خرمن جرزه دسته صوت آلف مد دوام

ثغر دهن ضرس دندان ظهر پشت جلد پوست
حذر خوف اندر دل جیش لشکر ملکی دکام

آدمی انسی انسان مردم جنی پری
اجر مزد رشوه پاره غرم تاوان دین دام

سقم بیماری صحت تندرستی سن کبر
قیح و دم ریم و خون القلس می الیکم جام

اصبع انگشت ابک ابهام انگشت شست

بار سیاه است دو شطی ایسر و حبر تمام — عام و حول و حجه سال اسبوع هفته یاره

سبت شنبه جمعه آدینه چاشت بای دام (دا) — چون احد یکشنبه واثنین ثلاثا اربعا

هست دوشنبه سه شنبه چهارشنبه والسلام — حین و ابان وادان و حین دران اکنون (سپس)

غدوه بکره بامدادان سحر و مغرب صبح و شام — ربی جمال نو امرد زه ردی بر بد

جز احد یک نی اند لیس بسبع بر بر بد — مفاعلین فعلاتن مفاعلن فعلات

مکوی محبت و معکس رستم سرور زبر — سپاره لطف و باشد سجاح و لبیر

شعر صبره کنار و حوشت و چاه شعر

عصو

عصمت علی ز اسند دست و جارت دو لبات

هر برد و سوز شد و حیدر بشد و سلیم

رباد و نحوت چنین سپهاد سخوالی

بدل و باد و باغ سخی و سعکان سپر

بهیم و عنت در بهت جهار بم سپرا

ابها بهمه جلست مر جهار بسپرا

کل عجه رشته بم وبهت در سسرا

در کرد و ربست و این کل بر عطرا

مفعول مفاعلن مفاعلن فع

اخرب بحر است این که بسر آید ملکرا

محمد بن ابیه ابست هیب و بست

بس عهد مساقت یکی بیکود ا

نه همه ایست این کلاب مردان جدا

فرض آمد دانستن ای نیک صفات
ای ماه رخ صبر کنی محتشمه

یک دل من ترا شده معلمه
مفعولن مفعولن مفاعلن فع

این بحر هزج را تو بخوان با نغمه
انجام می کرده دعایش بدان

تو طالب صد ارد گر جارت جوان
عدد اق رسد است الولبت دگر

عدد الیوی آمد ای نیک نشان
در بحر هزج زحاف بسیار آید

داین بحر هزج همه در کار آمد
لیک طبع کسی همه پذیرا ناید

نه جمعت بنی که پاک بودند همه

با عایشه و خدیجه محترمه

میمونه صفیه سوده ام سلمه

دریغ جفا، بود هم در ستم است

بجرم احمد سارین القسم است

بس طبیب طاهر و در معظم است

زینب شمرا رسه اسمر لعلم است

حسن رخ لودر سک مه چارده شبه

با ام حبیبه حفصه بود زینب

در سینه دلت چو خاره آهن سیم است

مفعول مفاعلن مفاعیلن فع

فرزند نبی قاسم دار ابراهیم است

با فاطمه و رقیه وام کلثوم

ای مشتری یتیمان چو در سفید گولبه

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

مضبان صحابه ده بودند

خلفا و سعاد و بود در دا

مولاد و از ده است می را کی بند

لومان رباح و صالح و بد عم سارد زنند

در مکه بحث این کسر است امام

مانع رد به ابن عامر از شام

بحر مضارع این بود ای یار مرتبه

عایشه انک یاره ده است لوی بنی

اشعری وکیف و زید است بنی

دیگر وصاله انک سبع است بی بنه

تو رافع و ضمیر و کسه و مو همه

در البصره الو علی تمر دو دار کنام

۶۵

نوع ۵

۱۷

عاصم و علی و حمزه از کوفه است تمام
ای نقد بود در گلشن جان در دوران

در سنگ قد نشسته دخان در بستان
مفعول مفاعلن مفاعلن فاع

این نوع رباعیست بحر آخر خوان
نور و حج و انفال مدنی میدان

با لم تکن در نزد احزاب بمان
سح اول و مد سمع ذر عد و حدید

فتح دشمن بنشین بصر دهر رحمان
تحریمه طلاق جمعه صف ممتحنه

خون حشر و نبا معون تغابن از آن
لیس در بیح مسازنا چنیز

حائی ز حساب اولش کبیر

مفعول مفاعلن فعول

ده یار بهشتی آمده طی

طلحه است و زبیر و بو عبیده

سوره چند چهار ده است قرا را

رحمت سجده مصطفی [illegible]

کشته شد نا [illegible] دمشق آنکه

ز چهار دیدم که ز مشرق [illegible]

ای با کلدی حجت مسر

بوبکر و عمر و علی و عثمان

سعد است و سعید عبد الرحمان

جامع صد چهار ده است اردی حل

حد البشر [illegible] الجبان ملک سالم

عموص [illegible] دستار [illegible] سالم

حله

حمله در تسبیح و روح القدس حی لا یموت

چون جمل چونه منور حجره از سه ظلمات

سنبل و عنبران [illegible] بوی وصد بوجو

بشنوای مه عزت افلاک

درین بحر خفیف درش پاک

فاعلاتن مفاعلن فعلن

دردهای کز دوست اصل بلاک

حسن دلاویز است داغ بای

خدری و محمد و سکاک

تا حسن در حوزه کاسه رضا خط

دان مفتح کرد عقل شد چاک

مهربان و بقبل ناصب یار

دان سلکی کرد سنت اصل بلا

بدان ای گل که رویت چون بهار است

هزج بحر لطف در ابدار است

مفاعلن مفاعلن فعول

شهور روم این هشت چهار است

دو تسرین دو کانون دل است آنکه

شباط آذر ز نیسان ایار است

حزیران و تموز داب و ایلول

نگهدارش که از من یادگار است

جوار بحر هزج حرم شود دل

سه و او ساش شش جا مهای حاصل

مفاعلن مفاعلن فعول

حسن با قطع کرد شش پر دو غافل

از محرم چو گذشتی چه بود ماه صفر

دو ازده

سیر

دو ربیع و دو جمادی ارش یک بیک
رجب آنگه از شعبان مه رمضان شوال

پس ذو القعده و ذی حجه مکن یک نظر
ز فروردین چو بگذشتی به اردی بهشت آمد

بمان خورداد و تیر آنگه که مرداد همی باید
پس از شهریور و از مهر آبان آذر و دی

چو بهمن خبر اسفندارمذ ماه سو آید
حمل و عقرب است خانه بهرام

قوس و حوت است مشتری را رام
ثور و میزان چو خانه زهره است

مهر زحل راست جدی و دلو مقام
سر جوزا و خوشه به سرطان

خانه آفتاب شیر مدام

چشم ان برک مست کافرکیش

میزند میر غمزه بر دل ریش

فاعلاتن مفاعلن فعلن

خوان بر بحر خفیف ای درویش

خور بجوزا اسی دد دیی گلسه

حمل دلو و سرطان دمیش

دلو و حوت عوست و میزان سی

مست دنه قوس وجدی ای کم دمش

لا دلالب دلالا اشتش مه است

لل کطو کط لل شهور کونه اشت

موش دنوره بلنگ و خرگوش شماد

رس جار رخوبلدرین بهک ابیه دمار

الکا است دکو سبعد است حساب

جدونه

حمد د به د مرغ د سک د حوک احر کار

حو جواني نوکردي ارس علم مارع

ني در باعي سدس ابد ست

سع د حدع س کار است اکه

ابالاله رحسار سوزدن شمایل

فعولن معولن فعولن فعول

اشعر د عمر د حمبر د کبلا ن

اسامي بس د بحر د رتقارب

معولن معولن معولن فعول

محاصل د بوت د حقه حدعس

مي در باعي سدس است د مالع

که سو سه خشمت مردم بزود دل

تقارب شد است بجاي یاد منزل

مرد انمار د عائله رسیاست

انخنن نقعهار بار ده سب

دو دمی خبت د مرصاست

روزی حصه مهاد دیگر رم سیماب

چهل و شش است راز رسی د شمار

و هب هد است سرب بحه د این حبل

یح دس چهل و یح لفره یحه د چار

ای که سند خورشید حسارت لحیی لمحو بماه

در ساه نساه راهه به اینکه کاد

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

حبر در بحر رمل این قطعه خوان بر صبحگاه

نه فلک سوی الحجم اگر برگشتی

اصلاف ور ان وار ده یکی لی یا شتباه

ورگل

در لکن رسو الم اسر ب وس ار رحل

ده نام لازم امد با حوب حرب سد

حورد د کلان د کرد د بلند د دراز د ست

هفت روی ی بحس باشد دمی

سه هیچ دستیر ده باشا برده

کف ساره می ر دد ه عقد با الرسه ا سان

ضمم کری بلکم لنکی عوح لسکی [illegible]

نصه نند دا اس یا بکی [illegible] وس سه صعر باه

هزنام یاران لطف د چهار حیر

باریک د بیک سرح د سفید د سیاه سر

رد حود رکس باسانی هیچ ر نج

ست [illegible] نامت د چهار د سه ی هیچ

رحی در بکی د ننه مرغ د بسوا ابر یان

علم د عالم د علامه دانا د بسیار دان

حباد د اہل د دسی د مدرار د مطر باران

سناد صفا سمه ریسمان اسمان لسان

صدر جاسع فرع حالف ملق ها حکل سیار ان

دماغ د لکل سد اند حصین د سحن صحرا ان

حری زسوادنی نا کس صی لا غ وهی بانان

نکی سعبان دو کم عریان سوکم طمان د کر حو عان

سحاب د عارض فرن د غمام ابر سیاه د طل ساره

ربیع اسم بهار آمد خریف اسم خزان آنکه

کلف عشق د حلق لان د سلسل انبار له

عدو د خصم دشمن دان جدار د خوف ترسیدن

ابی با سهر تشن لطی کاہل طری تازه خورده

شعب عرب د طوی ا خوع اسب منقدر بعیت اردیا

ابی

۲۲

یعني وسعي هر هر کار د عمري یسکو

سفن سیوتان کدرنره جدر حسر سد حیران

د بدیج د دحست رنج د الم د رود خوا گوسر

اوط سنو د دادار د مع بد حون کریان

حصر بار د سیم سرد د سحن کرم د حرس عمگین

فرح سادي باد سر در اشت د حلال و فرح ساداان

صعر حوردي کسر سري ملکر کالي یک سمیح باخوش

وبت د بت د لعب بازي طلب حس حرب د بران

غنا رنج د سنار صعب جلال في د لکاکره

حفف سیل د حعر تنرم د صباحت د نحف افغان

عور د عسل د عاب د عیصه د الله شري میبه

ربد کعک د سین محط د منطق السب حراب اسان

رمد اسوه مهمه د معافلات د سست ویدا

چو بد و دو شا تا الست دا بو به حرف سنگسان

بحر رجز را گر تمام ارکان بخواهی در سخن

لی هیچ سکت لقطع از چون بر سمت گویم بکن

مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

هر بر در بخت تو شود از گردش چرخ کهن

طور دحل طوود علم کوبت و جارس آسمان

طرم و عمل اری او ضرب شهد است بحار الحان

میزان برارد حمل بار دفر حر دار می بود

فلک و سفینه جار کی بی سر آس تا وبان

لوح و سکاک و چو هوا ایلان هر و حالی نبی

سامح بلند و قله سر مراح اسلم بر دال ها ها ها

چشم چد سحص و طلال چو ناهی چشمان و بدن

من واسته هستی کون بود ن منحه جان

بسوزد

سنور و وطا و حیطل دهر گربه کلب بسک

برغوث کیک د نمل ذره مورچه عالم جهان

قلب کیملی ارجب حوسی شرب لک

حدت لوی کطبیری سعود سری ایسی کلان

لادع کران مالع رسان اکل جوران مالع جران

طابر بران مالطع بران جاری روان اشباع ددان

جمع و فرق و دوم دوره است د مسیر کرده

طالع بله سکوی کله بچه کله راعی شبان

عی و ضلالت کمری بعض د عداوت دسمی

بلغا جب جران می بیان بیان ایسه انسان

صالح سکو طالح بله بد به بهن وبه

مشغول زبان لسوت زبان طابه عیان بحر زمان

ای نسیم که مست دلب بجو جاره سخت

جان در هوای زدن خون گشته لخت لخت

مفعول فاعلات

این بحر را مضارع دان ای سعد بخت

شیراب باد دان درمدی یام سحر درحبت

خون بلجا پناه ملک شه سر بر تخت

گل د جمع دماطعه د جله دان همه

شطر است دلصف همه حرده است لخت

خدعه فریب جبر سکیب د خیال ریب

زی دلبا کس لیس لذت خون خند خط لخت

ماها ر دبلق حمد ر حرر گرر

صحن بیداث قوم فد سه پاد ریک

دیالد د درع راد شد بد سخت

ماه شب چهار ده بدر است خبر منش

۱۴

۱۴۰

هاله اسپ دسپاهي بودد مابات مخت

اي حطت رنگ سنگ امااري

ددق بحر خفيف اگر داري

فاعلاتن مفاعلن فعلن

کوي حون بلبلان گلزاري

سکر مستي دصحو هشياري

لصر دعون دمسطاهرت ماري

دمن د هب ددلي سسي لک

دل ددله هوال لاهيون خواري

هيرم منص د مسلس محکم

مطلم دداج دمد لتم يار

امثال دبراعت دصلاع

اسکانت لقرع داری

چشم حلقه دمن سو کند

دمی داهل دمه زنهاری

پاس دحربان فنوطلو سدی

جون لعطل لطاله نکاری

فردد کسی حفاعه سک الی

حروه سه حری اسراداری

حرب جلدست عصنو دهر ذردن

رکی ارماق نبددی مار ی

ذبت دوع است دحربه سکربه

فدف رسنت دسسهم د حواری

عرف لوبی است عرف بیکوی

سکسک دراب سراری

مجسمه

بحر شکسته رابیدان

اشتلالست چو علة بحاری

زهی دل برده از کل لاله رویت عنای ما ما

شده دیوانه رنجر زلفت عقل سودای

مفاعلن مفاعلن مفاعلن مفاعل

بخوان این قطعه در بحر سرح ای لور

ذو فنون صدش و شعر و معه و علم و فهم دانای

عارد و حلقه اسوی احدث حون و حده بهای

عار و شکست حون لوس و مو و علة درد

محاسن و شکایل کیلها فلوله لی رانی

بر معلوم صعه واحده حمعد و حق کسه

قسم وفاره ناصه طاقت و ودرت لوامای

ای نعمت و رحمت ما اسم نعمت و رحمت

کنان دگر عطایه بس مصحح ودمح سوای

رطب چرباد میوان خوسه جون جوب ان جرما

نخل دلبه جریان جو سلاسح حربای

حسن است دو دلدیحه جو نخل وسل ردبراده

جو کسلان مردد دموبیب دابسح ربای

فس یکپاره الشی دان دن کالوست الشدان

سوطت وصبت لسبی صعود دو است بالای

سنام دکبر صه جون عرکه اسم کوهان دان

قوت سد جوانمردی نصارب جبس مای

از سنک بر رمه ده برصحه قمه

هست رح دلت بحار را ام اسکر

مفعول فاعلات مفاعلن فاعلات

بحر مضارع آمداین بحر کبه

ارمل

از بس دسعره محدی لسکر ده دان دکر

پولاد است صدش اسکاف کهر سکر

حسرحوک رحس بحس ملک کاسموی

بسنحس دمعس کمس ساحون ساحر

سکر است دمرح دحران کس اندردن اد

مهن دهاس مهلس دب ابر پر

حصه است وحانه عانه زهاره است

لعره معاک سسه درباعه بار سر

کابوس دان سکاحه دحا عوط بدلان

جالوم بهم سددساک برده در

مهلی دسهح دحد دو دهد راه است

دردو شر لعب دعطن مور رواب حور

مدح و مدلع دبدعه لو است دهد کم بار

دیریه دادب سرمند ادب نهر

ردل محبت بلای غم لویس

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

این بحر شد مضارع سارس لورد حولتی

عقوب چو گردم است حمه ابراره یس

حعه حعه ردصه محون کسان کیس

اعصار کرد باد چو کلما کح دشمال

بالا جنوب صد صبا لس دلوریس

حمی ست د صداع دواد دلبا دمست

دردسر ددل د جگر د جرح د مرح رس

سر درمتش د رعب یمحصم وصم مرحم

باشد عرا بر انشم حول اشر دان کس

الحل فراح خشم حوالحل سیاه ملک

۱۷

اسپنهیل لوبست حب تشمر حون فراخ گوش

ای نکردت صیف رده خوان

همچو اعلم سیه برد ماه تابان دایره

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

هست این بحر رمل خوشخوان بصورت مجحره

سبع موسوم در لغت سرح تا سره حسا شرد

سادن و حسف و غ است و سالسویره

لقبه سوراخ است و منخل داس سرم کردر

کلبتان باشنه است و کلوب ابر و مسمار زد

سبح عالی دلعن دبیم دیرم سرا اشکل

حسرلون شنبله عجوزه دردس دسته

علبه بالاسفل لشی وصل دامن قمر گوسک

جدم هبان اساس اصل است برقه لنگره

مقدم العین اسب ومانی بوینی موی فوق تا ناف

کسح جشم و مو جهرهش دنبال و بازل مسنجزه

جور کور بور باد امست عجه جانه ربر

جون سطر راطینا بالوده سمن دراد

حاجی

جون پس لقب اعمال صبح دان در وقت محبس

رودث سر کش اسب لکن سرکش دره

ای سرابرده مهرا رهبر ربو مشعله

نه کسب یار روی اکر زدد مقابله

مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

شرمنده کشت رفت برا [illegible]

خارج بیرون [illegible] در جلوفه حمله

داخل دردن طبق به [illegible] مشعله

مدعـ

دالو عہ نہد دانہ نطلح   حسر لو رہ   ۱۱ ۱۱

چون کنگ کاکلت مرض کلنجہ لنا ملہ

معہ حو حار لشت دسلحفات سک لسـ

حنب سعد سمار د صفدع حعر درق دلبر

جبهہ حکا دد سفرف د فرق د دباغ معر

ام الدباغ حایی دی د حمحمہ   کلہ ۱۱

طلق د محاص در دره عیل شبیر حمل

ادره عرد سر اجدری لقط   ایلہ ۱۱

وصع آن لحہ

سن انکہ دارد کوبہ سابد لفا   ملہ

مطبوح لحبہ معرہ لعکہ مور حوش

الفہ دنک تابہ د طحر   با ملہ

ملاح کشتیان د دفل سیر کرفتی ان

مجدات یک کسبی و حبود ان

وحبر دیلحص بود محت صبر

کار دیگر کار دکار دکا ـــــے

ما مهای سیمران د ملک

همه ا اسهرف مکر ستش کر

صالح دهود و د ط بار سعت

بار لوح د محمد اند پس

فرح جله لعلبه دا الحمعا ما ما

جر مه دان فرد سفرد مهما ما

سحا اسب دو فرد حسبه کر با

ز مهر رسنت مه رد غر بسر ما ور دهل

دراز کل دان نهد با لسی ۱۹۵

ارج د طبیب دان عنق بویا

نیم دو دش چهار باه طع

دود حبابه دست دار سرا

عج است

منل دلکهو سنت سه ونند بمنا،،

ماس دالس اباس ادسان

بدر د یا در ادم و جوا

تمت تمام شد کار بطام شد کتاب نصاب بتاریخ ۲ بیست و هفتم شهر ذی قعده

سنه ۱۲۵۴ فصلی مطابق هندی سمبت بدی ماه کاتک یوم دوشنبه

وقت شب در بلده لکهنو در محله توسبه گنجان مهاراج تلوک چند بخط ابد

بنده سمهو سهای ولد جی لعل کاتسه بهری باسبب کهری نساکی

قدیم شاه جهان اباد صورت اختتام یافت

هر که خواند طمع دعا دارم
زانکه من بنده گنه‌کارم

